

Stormen slog till utanför Ålesund

1868 drunknade 52 fiskare från Sotenäset i en storm utanför Ålesund och lämnade änkor, barn och föräldrar utan försörjning.

Den 19 februari 1868 skedde en stor olycka utanför norska kusten. I en storm förliste fem svenska fiskebåtar på väg mot Ålesund, som vid denna tid användes som bas för fisket på Storeggens bank. Femtiotvå män drunknade. Alla båtarna var hemmahöriga på Sotenäset – i Kungshamn och Bohus-Malmön.

Sorgen var alltså geografiskt koncentrerad och olyckan fick också stora ekonomiska följder för änkorna, barnen och de gamla föräldrar som lämnades utan försörjning. Dessutom var ingen av båtarna försäkrad.

Om denna händelse, Ålesundskatastrofen, har **Bo Antonsson** skrivit en bok som är späckad med fakta, inte bara kring själva katastrofen utan också vad gäller bankfisket och det bohuslänska fiskets utveckling över huvud taget. Bankbåtarnas utseende, de metoder som användes, hur fiskeredskapen - storbackorna - var konstruerade, hur fisken saltades, torkades, såldes och distribuerades och hur samarbetet fungerade mellan de svenska fiskarna och uppköparna i Ålesund, allt redovisas, liksom de efterverkningar katastrofen fick.

Det var 1860 som en fiskare från Hunnebostrand hörde talas om att Storeggens bank skulle vara särskilt fiskrik och förde informationen vidare till fiskerimyndigheterna, varpå det nybildade fiskeribolaget i Göteborg beslöt skicka dit två båtar bemannade med fiskare från framför allt Sotenäset. Expeditionen blev lyckad och under de följande åren steg antalet svenska båtar fram till rekordåret 1878 när 47 skutor deltog i fisket.

Den rika tillgången på långa och skrei bidrog till välstånd på båda sidor om gränsen och det lilla samhället Ålesund där fisken landades fick ett väldigt uppsving. Ålesund blev världens största producent av klippfisk, det vill säga fisk som är både saltad och torkad, och i dag kommer 94 procent av den klippfisk som säljs på världsmarknaden därifrån.

Exporten gick till Latinamerika och en lustig detalj i sammanhangen är att det spanska ordet bacalao kommer av det norska backefisk. Sedan har bacalao gjort den språkliga resan tillbaka och blivit kabeljo hos oss.

Så småningom minskade tillgången på fisk vid Eggen och då blev i stället Shetland huvudmålet för det bohuslänska fiskebåtarna. Men Ålesundskatastrofen levde i minnet hos folket på Sotenäset och författaren som är uppvuxen på Fisketången och vars farmorsfar var en av dem som omkom hörde många historier om de försvunna männen. Hans bok redovisar det material som finns, i både ord och bild, och är en noggrann dokumentation snarare än något att läsa från pärm från pärm.

Här finns fiskestatistik, mönstringslistor, biografiska uppgifter om alla de drunknade, om andra förliste fiskare under perioden och om svenskar bosatta i Ålesund. Och så finns Ålesundsvisan skriven av **Ferdinand Rödström** från Smögen som var en av dem som överlevde och kunde berätta om det hemska han varit med om:

*"Med sorg och en stor ängslan jag här beskriva må
fem båtar ha vi mistat de gått oss helt ifrå
Ty vinden den sig ökta till en förskräcklig storm
så jag kan ej beskriva hur förfärligt som han kom"*

Man får förmoda att hans visa kom att sjungas många gånger på Sotenäset.